

UNIVERSITY OF TUZLA

UNIVERZITET U TUZLI

UNIVERZITET U TUZLI

Pravni fakultet

**STUDIJSKI PROGRAM
PRVOG CIKLUSA STUDIJA IZ PODRUČJA PRAVA**

(Drugi prečišćeni tekst sa primjenom od akademske 2025/2026. godine)

Muhameda Hevaija Uskufija br. 7, 75 000 Tuzla

tel: +387 35 25 06 57 i +387 35 25 06 58

fax: +387 35 25 06 57

web: www.pf.untz.ba

OPĆI DIO

I Stručni i akademski naziv i stepen koji se stiče završetkom studijskog programa

Član 1.

Završetkom studijskog programa iz područja prava, koji se realizira na prvom ciklusu studija, student stiče stručno zvanje **bachelor prava**.

Uz diplomu studentu se izdaje i Dodatak diplome (Supplement).

II Uslovi upisa na studijski program

Član 2.

Pravo učešća na Konkursu imaju kandidati državljani Bosne i Hercegovine, strani državljani i lica bez državljanstva sa završenom srednjom školom u četverogodišnjem trajanju u Bosni i Hercegovini, kao i kandidati koji su srednju školu završili izvan Bosne i Hercegovine, a za koje je nakon postupka nostrifikacije, odnosno ekvivalencije utvrđeno da imaju završeno odgovarajuće srednje obrazovanje.

Pravo učešća na Konkursu imaju i kandidati sa završenom srednjom stručnom školom, ukoliko su stekli dopunsko obrazovanje iz općeobrazovnih predmeta u gimnaziji ili srednjoj tehničkoj i srodnoj školi.

Klasifikacija i izbor kandidata za upis vrši se na osnovu rezultata prijemnog ispita i drugih kriterija u skladu sa procedurama koje utvrđuje Senat Univerziteta u Tuzli, imajući u vidu promovisanje i osiguranje jednakih mogućnosti i jednakog pristupa visokom obrazovanju za sve studente.

III Naziv, opis i ciljevi studijskog programa

Član 3.

Studijski program ima naziv „Studijski program prvog ciklusa studija iz područja prava“, radi se o akademskom studijskom programu, čiji je nosilac Pravni fakultet Univerziteta u Tuzli, a koji se izvodi na prvom ciklusu studija.

Počevši od 2008/2009. godine, kada je Pravni fakultet formalno usvojio bolonjski koncept studija, do danas, a slijedeći procedure usmjerene na osiguranje kvaliteta programa, predmeta i ishoda učenja, na Pravnom fakultetu svake četiri godine usvajan je novi studijski program, odnosno nastavni plan i program. Studijski program, odnosno nastavni plan i program čija je primjena počela ak. 2016/2017. je izmijenjen i dopunjen 2018. godine (izmjene i dopune do 20%) u cilju unapređenja znanja i vještina studenata. Slijedeći nove trendove u obrazovanju pravničke profesije, uz prethodnu ispunjenost zakonskih i statutarinih uvjeta i slijedeći procedure za uvođenje i evaluaciju novog studijskog programa (studijski program se bitnije mijenja, dakle preko 20%), Pravni fakultet se odlučio na ovaj korak, odnosno donošenje novog četverogodišnjeg studijskog programa čija primjena počinje od akademske 2020/2021.

godine. Novi studijski program donesen je 2021/2022 akademske godine kojim je promijenjen naziv studijskog programa u Studijski program prvog ciklusa studija iz područja prava.

Studijski program prilagođen je zahtjevima sadržanim u važećim općim pravnim aktima, prvenstveno u Zakonu o visokom obrazovanju, kao i u Standardima i normativima visokog obrazovanja Tuzlanskog kantona kojima se reguliše visoko obrazovanje na području Tuzlanskog kantona, što podrazumijeva potpuno prilagođavanje Bolonjskim principima i novom sistemu organizovanja nastave i kontinuiranog ocjenjivanja studenata.

Osnovna svrha donošenja novog studijskog programa jeste podizanje kvaliteta nastavnog procesa implementacijom novih tehnika učenja i podučavanja. Imajući u vidu promoviranje i osiguranje jednakih mogućnosti i jednakog pristupa visokom obrazovanju za sve studente (inkluzivna nastava). Osim toga, akcenat se stavlja na stručnu praksu za studente u vidu pravnih klinika iz određenih pravnih područja kako bi studenti pored teorijsko-konceptualnih i analitičkih znanja, stekli i praktična znanja. U skladu razvojem cjelokupnog sistema, potrebama tržišta rada kao i savremenim tehnologijama u društvu uvedeni su novi izborni predmeti. Uvođenje ovih predmeta rezultat je sve veće potrebe za specijalizacijom studenata u oblastima digitalizacije pravnog sistema, sportskog prava, upravljanja državnom imovinom i procedurama javnih nabavki, čime se unapređuje njihova konkurentnost na tržištu rada.

Ciljevi studijskog programa su sljedeći:

- razvijanje sposobnost kritičkog razmišljanja u području pravne nauke,
- razvijanje kreativnosti i inovativnosti u rješavanju konkretnih problema pravne prirode,
- razvijanje sklonosti timskom radu,
- spremnost za cjeloživotno učenje,
- vještine obavljanja poslova u javnom interesu, općem dobru i jednakosti,
- podizanje kvaliteta studija u skladu sa važećim međunarodnim standardima,
- adekvatno povezivanje nauke i prakse, te afirmacija praktičnih znanja i vještina
- osposobljavanje za rješavanje pravnih pitanja koja se javljaju u praktičnom radu
- upoznavanje sa metodama i tehnikama istraživanja u području pravne nauke.

IV Trajanje studijskog programa i ukupan broj ECTS bodova

Član 4.

Studijski program traje četiri godine (8 semestara) i vrednuje se sa 240 ECTS bodova. Studijska godina se organizuje u dva semestra (zimski i ljetni), od kojih svaki ima 15 nastavnih sedmica.

V Očekivani ishodi učenja studijskog programa

Član 5.

Očekivani ishodi učenja na nivo studijskog programa usklađeni su sa očekivanim ishodima učenja na nivou nastavnih predmeta. Prilikom definiranja ishoda učenja vodilo se računa da student nakon uspješno okončanog studijskog programa prvog ciklusa studija iz područja prava na Pravnom fakultetu stekne odgovarajuća znanja, vještine i kompetencije.

Znanja:

- sposobnost interpretiranja i upoređivanja relevantnih činjenica i instituta iz materijalnog i procesnog prava koji su neophodni za efikasno i odgovorno obavljanje pravničke profesije,
- sposobnost definiranja i interpretiranja temeljnih državno-pravnih instituta, kao i pravnih koncepata i teorija,
- sposobnost praktičnog apliciranja neophodnih teorijskih znanja iz područja pravne nauke na konkretne probleme u praksi,
- razumijevanje utjecaja prava na različite društvene odnose uz sposobnost ukazivanja na prednosti i nedostatke pravnih rješenja,
- razumijevanje i opisivanje pravnih problema, te sposobnost samostalnog iznalaženja opcija rješenja,
- sposobnost povezivanja, objašnjavanja i interpretiranja činjenica relevantnih za odlučivanje o pravima i obavezama.

Vještine:

- pravno istraživanje, rješavanje problema i usmena komunikacija,
- primjena stečenih znanja na problemska pravna pitanja u svakodnevnom obavljanju poslova pravne struke,
- pravna analiza i rezonovanja,
- korištenje i izražavanje pravničkim jezikom u različitim postupcima,
- profesionalne pravničke vještine: sposobnost logičkog zaključivanja, fleksibilnost u mišljenju, lakoća usmenog izražavanja, uvjerljivost nastupa, argumentirano komuniciranja i sl.

Kompetencije:

- sposobnost prikupljanja i tumačenja relevantnih činjenica u području prava, te primjene teorijskih znanja na specifične društvene situacije i odnose,
- kritičko ocjenjivanje podataka, argumenata, koncepata i pretpostavki pri donošenju odluka i rješavanju pravnih problema,
- primjena stečenog znanja i vještina u daljem stručnom i akademskom obrazovanju,
- sposobnost komuniciranja, razmjene informacija, ideja i rješenja sa pravničkom profesijom, ali i osobama iz drugih područja,
- sposobnost timskog rada i rada u međunarodnom okruženju,
- sposobnost obavljanja poslova pravne profesije vezanih za državno-pravne, imovinsko-pravne, krivično-pravne i slične poslove,
- sposobnost rada u pravosudnim institucijama, državnim organima uprave, javnim ustanovama, privrednim subjektima i dr.

VI Uslovi prelaska sa drugih studijskih programa u okviru istih ili srodnih oblasti studiranja

Član 6.

Studentu Univerziteta se može omogućiti prelazak sa jednog studijskog programa na drugi studijski program pod uslovima i postupku utvrđenim Pravilima studiranja na I ciklusu studija na Univerzitetu u Tuzli.

Član 7.

Studentu drugog Univerziteta može se omogućiti prelazak sa srodnih akreditovanih univerzitetskih studijskih programa na studijski program Pravnog fakulteta Univerziteta u Tuzli, pod uslovima i postupku utvrđenim Pravilima studiranja na I ciklusu studija na Univerzitetu u Tuzli i Listom srodnih studijskih programa za odobravanje prelazaka studenata sa drugih univerziteta, odnosno srodnih studijskih programa Univerziteta u Tuzli.

**VII LISTA OBAVEZNIH I IZBORNIH PREDMETA I BROJ SATI POTREBAN ZA
NJIHOVU REALIZACIJU, TE PRIPADAJUĆI BROJ ECTS BODOVA**

I (PRVA) GODINA	ZIMSKI SEMESTAR			LJETNI SEMESTAR		
Predmet	P	A	ECTS	P	A	ECTS
Teorija države	4	1	6	–	–	–
Rimsko privatno pravo	4	2	6	–	–	–
Državno pravni razvitak BiH	4	1	6	–	–	–
Demokratija i ljudska prava	4	1	6	–	–	–
Sociologija	2	0	4	–	–	–
<i>Ukupno obaveznih</i>	18	4	28	–	–	–
Stručni izborni predmet	2	0	2	–	–	–
UKUPNO ECTS	–	–	30	–	–	–
Teorija prava	–	–	–	4	1	6
Bosanskohercegovačko komparativno pravo	–	–	–	4	1	6
Komparativna pravna historija	–	–	–	4	1	5
Uvod u sistem građanskog prava	–	–	–	3	0	5
Institucije rimskog prava	–	–	–	4	1	6
<i>Ukupno obaveznih</i>	–	–	–	19	4	28
Stručni izborni predmet	–	–	–	2	0	2
UKUPNO ECTS	–	–	–	–	–	30

Stručni izborni predmeti			ZIMSKI SEMESTAR			LJETNI SEMESTAR		
Predmet	P	A	ECTS	P	A	ECTS		
Pravo lokalne samouprave	2	0	2					
Organizacija vlasti u pluralnim društvima	2	0	2					
Pravne kodifikacije predmodernog doba	2	0	2					
Kolektivna prava u multikulturnim društvima	2	0	2					
Kancelarijsko poslovanje s poslovnom administracijom				2	0	2		
Legitimitet državne vlasti				2	0	2		
Političke teorije				2	0	2		
Političke stranke i moderna država				2	0	2		
Moderne pravne kodifikacije				2	0	2		
Pravne kulture				2	0	2		

II (DRUGA) GODINA	ZIMSKI SEMESTAR	LJETNI SEMESTAR				
Predmet	P	A	ECT S	P	A	ECT S
Gradansko pravo	4	1	6			
Krivično pravo – opći dio	4	1	6			
Ustavno pravo	4	1	6			
Bračno pravo	3	1	5			
Ekonomске osnove države i prava	4	0	5			
<i>Ukupno obaveznih</i>	19	4	28			
Stručni izborni predmet	2	0	2			
UKUPNO ECTS	–	–	30			

Stvarno pravo				4	1	6
Krivično pravo – posebni dio				4	1	6
Ustavne institucije				4	1	6
Roditeljsko i starateljsko pravo				4	1	6
Nasljedno pravo				2	1	4
<i>Ukupno obaveznih</i>				18	5	28
Stručni izborni predmet				2	0	2
UKUPNO ECTS				–	–	30

Stručni izborni predmeti			ZIMSKI SEMESTAR	LJETNI SEMESTAR			
Predmet	P	A	ECT S	P	A	ECT S	
Zemljišno knjižno pravo	2	0	2				
Kriminologija	2	0	2				
Imovinski odnosi bračnih partnera	2	0	2				
Sistemi revizije ustava	2	0	2				
Diplomatika i heraldika BiH	2	0	2				
Prava djeteta	2	0	2				
Evropska pravna tradicija	2	0	2				
Osnove federalizma				2	0	2	
Interlokalni sukob zakona				2	0	2	
Država i globalizacija				2	0	2	
Mediji i ljudska prava				2	0	2	
Klasični pravni tekstovi				2	0	2	
Viktimologija				2	0	2	

III (TREĆA) GODINA	ZIMSKI SEMESTAR			LJETNI SEMESTAR		
Predmet	P	A	ECTS	P	A	ECTS
Obligaciono pravo – opći dio	4	1	6			
Krivično procesno pravo – opći dio	4	1	5			
Međunarodno javno pravo – opći dio	3	1	5			
Radno i socijalno pravo	4	1	6			
Finansije i finansijsko pravo	3	1	6			
<i>Ukupno obaveznih</i>	18	5	28			
Stručni izborni predmet	2	0	2			
UKUPNO ECTS	–	–	30			

Obligaciono pravo – posebni dio	4	1	6
Krivično procesno pravo – posebni dio	4	1	5
Međunarodno javno pravo – posebni dio	3	1	6
Penologija	4	0	5
Savremeni pravno – politički sistemi	4	1	6
<i>Ukupno obaveznih</i>	19	4	28
Stručni izborni predmet	2	0	2
UKUPNO ECTS	–	–	30

Stručni izborni predmeti	ZIMSKI SEMESTAR			LJETNI SEMESTAR		
	P	A	ECTS	P	A	ECTS
Predmet						
Politika suzbijanja kriminaliteta	2	0	2			
Uvod u pravo Evropske unije	2	0	2			
Pravna medicina	2	0	2			
Njemački jezik za pravnike I	1	1	2			
Engleski jezik za pravnike I	2	0	2			
Prava ličnosti	2	0	2			
Savremene koncepcije vladavine prava				2	0	2
Potrošačko pravo				2	0	2
Evropsko privatno pravo				2	0	2
Međunarodno humanitarno pravo				2	0	2
Engleski jezik za pravnike II				2	0	2
Njemački jezik za pravnike II				1	1	2
Međunarodno krivično pravo				2	0	2
Pravo socijalne sigurnosti				2	0	2
Sociologija genocida				2	0	2
Međunarodno radno pravo				2	0	2

IV (ČETVRTA) GODINA				ZIMSKI SEMESTAR	LJETNI SEMESTAR			
Predmet	P	A	ECT S	P	A	ECT S		
Građansko parnično procesno pravo	4	1	6					
Međunarodno privatno pravo	4	1	6					
Pravo privrednih društava	4	1	6					
Upravno pravo	4	1	6					
Pravna klinika iz krivičnog procesnog prava	3	0	4					
<i>Ukupno obaveznih</i>	19	4	28					
Stručni izborni predmet	2	0	2					
UKUPNO ECTS	–	–	30					
Građansko vanparnično i izvršno procesno pravo				4	1	6		
Procesno međunarodno privatno pravo				4	1	6		
Ugovorno privredno pravo				4	1	6		
Upravno procesno pravo				4	1	6		
Prekršajno pravo				3	0	4		
<i>Ukupno obaveznih</i>				19	4	28		
Stručni izborni predmet				2	0	2		
UKUPNO ECTS				–	–	30		

Stručni izborni predmeti	ZIMSKI SEMESTAR	LJETNI SEMESTAR				
Predmet	P	A	ECT S	P	A	ECT S
Pravo konkurencije	2	0	2			
Imovinski kriminalitet	2	0	2			
Pravo industrijske svojine	2	0	2			
Službeničko pravo	2	0	2			
Engleski jezik za pravnike III	2	0	2			
Njemački jezik za pravnike III	1	1	2			
Oratorstvo	1	1	2			
Alternativno rješavanje sporova	2	0	2			
Državna imovina	2	0	2			
Kriminalistika	2	0	2			
Informacijsko-komunikacijske tehnologije u pravu	2	0	2			
Savremeni međunarodni odnosi				2	0	2
Pravo unutarnjeg tržišta EU				2	0	2
Engleski jezik za pravnike IV				2	0	2
Njemački jezik za pravnike IV				1	1	2
Autorsko pravo				2	0	2
Upravni sistemi				2	0	2
Međunarodno ekološko pravo				2	0	2
Evropska unija u međunarodnom pravu				2	0	2
Medicinsko pravo				2	0	2
Pravna klinika iz procesnog međunarodnog privatnog prava				1	1	2
Pravna klinika iz upravnog procesnog prava				1	1	2

Alternative kazni lišenja slobode	2	0	2
Sudstvo za maloljetnike	2	0	2
Sportsko pravo	2	0	2
Osnove javnih nabavki	2	0	2

1. Način izbora predmeta iz drugih studijskih programa

Izborne predmete biraju studenti putem ankete, koja se provodi prije početka svakog semestra. Studentima se, u skladu sa studijskim programom, omogućava i biranje između izbornih predmeta za koje nije matičan Pravni fakultet. Takav predmet studenti slušaju, prijavljuju i polažu na Pravnom fakultetu. Osnov za priznavanje tako položenog ispita jeste, uz upisanu ocjenu u indeksu, propisno popunjena i potpisana prijava o položenom ispitu.

2. Uslovi upisa u sljedeći semestar, odnosno narednu godinu studija, te način završetka studija

Student može prenijeti u narednu godinu studija, unutar trajanja prvog ciklusa studija, najviše 10 (deset) ECTS bodova ili najviše 2 (dva) predmeta, ukoliko zajedno nose više od 10 (deset) ECTS bodova, osim ukoliko je studijskim programom uvjetovano da određeni nastavni predmeti moraju biti prethodno položeni.

3. Način izvođenja studija

Studijski program prvog ciklusa studija na Pravnom fakultetu Univerziteta u Tuzli organizovan je kao redovni i vanredni studij, u skladu sa Zakonom, općim i drugim aktima Univerziteta i Fakulteta.

4. Uslovi nastavka studija

Nakon završetka studijskog programa prvog ciklusa studija moguće je nastaviti drugi ciklus studijskog programa na pravnim fakultetima ili na nekom drugom fakultetu iz grupacije društvenih nauka.

VIII Opis studijskog programa

Član 8. Obim studijskog programa

Obim studijskog programa, koji se izvodi u jednom semestru na prvom ciklusu studija iznosi 30 ECTS bodova, a za cijelu akademsku godinu 60 ECTS bodova. Da bi uspješno završio studijski program prvog ciklusa studija iz područja prava student mora sakupiti u toku studija ukupno 240 ECTS bodova. Nakon završenog prvog ciklusa studija, pod određenim uslovima

u skladu sa Statutom, moguć je nastavak studija na drugom ciklusu, u trajanju od jednu godinu, odnosno dva (2) semestra i to: I i II semestar, unutar ponuđenih užih naučnih oblasti. Obim studijskog programa koji se izvodi u jednom semestru na drugom ciklusu je 30 ECTS studijskih bodova, odnosno 60 ECTS bodova, što ukupno za prvi i drugi ciklus studija iznosi 300 ECTS bodova.

Kada je riječ o trećem ciklusu studija – *doktorski studij* isti je organizovan u trajanju od tri godine, odnosno šest (6) semestara i to: od I do VI semestra. Obim studijskog programa koji se izvodi u jednom semestru na III ciklusu studija je 30 ECTS bodova, a za cijelu akademsku godinu iznosi 60 ECTS bodova. Da bi uspješno završio doktorski studij student mora sakupiti u toku III ciklusa ukupno 180 ECTS bodova, odnosno ukupno za prvi, drugi i treći ciklus studija 480 ECTS bodova.

Cilj koji se namjerava postići primjenom studijskog programa jeste da se upisanim studentima omogući sticanje znanja i neophodnih osnova iz određenih nastavnih jedinica i užih naučnih oblasti. Nadalje, primarni cilj je i da se kod studenata razviju određene vještine, koje će im pomoći u procesu razvoja odgovarajućeg teorijskog, kritičkog, historijskog i nadasve praktičnog poimanje prava u Bosni i Hercegovini i zemljama Europske unije.

Studijski program prvog ciklusa studija iz područja prava se organizira i izvodi prema utvrđenom nastavnom planu i programu kao savremen studij, primjeren mogućnostima i interesima upisanog studenta, kompatibilan potrebama državnih organa i institucija pravosuđa, te potrebama poslodavaca, usporediv sa srodnim programima pravnih fakulteta u Bosni i Hercegovini, te sa vodećim i dobro razvijenim pravnim fakultetima u zemljama europskog prostora visokog obrazovanja.

Član 9. Nastavne oblasti ili moduli

Studijski program prvog ciklusa studija iz područja prava se organizira kao osnovni ili temeljni studij u nekoliko užih naučnih oblasti, i to: „**DRŽAVNO I MEĐUNARODNO PRAVO**“, „**KOMPARATIVNA PRAVNA HISTORIJA I KOMPARATIVNO PRAVO**“, „**GRAĐANSKO-PRAVNA**“, „**KRIVIČNO-PRAVNA**“, i „**UPRAVNO PRAVO I UPRAVA**“ oblast, pri tome se nastavna materija prezentira postupno od jednostavnijih ka složenijim temama. S obzirom da je nastavna materija međusobno sadržinski povezana u okviru iste nastavne oblasti ili modula, to se očekuje da je student istu savladao prelaskom iz niže studijske godine u višu. Svaki predmet je postavljen autonomno u odnosu na druge predmete, pa se u njihovom ukupnom savladavanju u zbiru svih predmeta za svaki semestar nalazi i temeljni uslov za upisivanje narednog (višeg semestra studija).

Ukoliko student ne izvrši sve obaveze predviđene studijskim programom u okviru određene nastavne oblasti ili modula, istom se pruža prilika da navedeno gradivo savlada, te da stečeno znanje prezentira na popravnom ispitu. Pri tome, student može polagati u narednom semestru onoliko predmeta koliko je u tom semestru predviđeno. Student može ponovo pohađati nastavu iz najviše dva predmeta iz prethodnog semestra kada se nastava ponovo organizira iz tih predmeta u okviru nastavnog procesa u narednoj akademskoj godini.

Ukoliko student nije izvršio obaveze iz više od dva predmeta ili 10 ECTS smatra se da ne može dalje pohađati nastavu u tekućoj akademskoj godinu (ako drugačije nije regulisano Statutom te posebnim odlukama Senata), te mu se status studenta nalazi u mirovanju do naredne akademske godine.

Član 10. Nastavni predmeti ili kolegiji

Nastavni predmeti utvrđeni studijskim programom dijele se na obavezne i stručno-izborne. U obavezne predmete ili kolegije spadaju svi predmeti iz pojedinih nastavnih oblasti ili modula studija, dok se izborni predmeti biraju sa liste izbornih predmeta, na način da NNV Pravnog fakulteta, na početku akademske godine, u skladu sa važećim općim pravnim aktima, određuje dva, odnosno tri izborna predmeta od kojih student bira jedan.

Na listi stručnih izbornih predmeta iz postojećeg studijskog programa uzimaju se predmeti, koji proširuju osnovnu oblast izučavanja dopunskim sadržajima na posebno zanimljiv i pristupačan način. Na listi stručnih zbornih predmeta nalaze se predmeti koji mogu obogatiti i proširiti znanja iz osnovnih predmeta, te predmeti koji mogu unaprijediti praktične vještine i kompetencije studenata neophodne za samostalno bavljenje pravnom profesijom. Izborni predmeti za koje se student putem ankete odluči postaju za njega obavezni predmeti. Ove predmete student bira uz konsultaciju sa predmetnim nastavnikom prema svojim studijskim interesovanjima.

Član 11. Fond nastavnih sati

U okviru nastavnog procesa prdviđen je ukupni fond opterećenja od 40 sati sedmično. Od toga, fond nastave i vježbi iznosi 25 kontakt-sati tokom svake sedmice u okviru jednog semestra, koji je uzet kao osnovna mjera za savladavanje nastavnog gradiva tokom cijelog studija.

U jednoj akademskoj godini nastava se organizira u dva semestra, zimski semestar traje od početka oktobra do početka januara sljedeće kalendarske godine, a ljetni semestar od sredine februara do početka juna kalendarske godine. Ukupan fond nastave iznosi 44 sedmice godišnje, a od toga se u svakom semestru planira 15 sedmica tokom kojih student prati nastavu u vidu predavanja (P), vježbi (V) i seminara (S). Preostalih 14 sedmica predviđeno je za održavanje dopunske nastave u vidu grupnih i individualnih konsultacija, dovršavanja pojedinih studijskih obaveza, te završnih i popravnih ispita. U okviru nastavnog procesa organiziraju se i konsultacije, rad u biblioteci fakulteta, individualno i grupno sudjelovanje u stručnim i naučnim projektima ili istraživanjima, kao i drugi povremeno organizirani oblici nastave.

Prisustvo nastavi je obavezno i o njemu se vodi evidencija na osnovu koje student, po odslušanom semestru dobija potpis od predmetnog nastavnika. U toku semestra student može neopravdano odsustovati najviše 20% od ukupnog fonda sati nastave u pojedinom predmetu, odnosno tri (3) puta u toku semestra iz jednog predmeta. Student koji neopravdano izostaje sa nastave više od tri (3) puta u toku semestra neće dobiti potpis, a time gubi mogućnost da pristupi završnoj provjeri znanja.

Član 12. Druge studijske obaveze

U toku trajanja nastave od studenata se očekuje, osim urednog pohađanja svih vidova nastave, i sljedeće:

- aktivno učešće na satu u vidu usmenog postavljanja pitanja i/ili nuđenja odgovora u okviru obrađivane nastavne jedinice,

- davanja usmenog i pismenog doprinosa kod izvođenja vježbi,
- sudjelovanje u diskusiji o pojedinim temama u okviru seminara,
- izrada domaćih zadaća u predviđenim rokovima,
- jednostavnija istraživanja na zadanu temu kroz sekundarne izvore u biblioteci korištenjem multimedijalnih nastavnih sredstava, uključujući i pretraživanje web stranica na internetu, te njihovo prezentiranje na satu,
- izrada individualnog seminarskog rada kraćeg obima (7-10 stranica teksta, ili do 3.500 riječi), ili sudjelovanju u radu grupe od 2-3 studenta na izradi većeg seminarskog rada (15-25 stranica teksta, ili do 7.000 riječi).

Član 13. Provjera znanja

Predmetni nastavnik je dužan u prvoj sedmici početka nastave upoznati studente sa silabusom nastavnog predmeta, odnosno rasporedom realizacije nastavnog programa po sedmicama, literaturom, predviđenim oblicima aktivne nastave (predispitne obaveze) i načinom njihovog vrednovanja, karakterom i sadržajem ispita, strukturom ukupnog broja bodova i načinom polaganja ispita i formiranja ocjene. Također, nastavnik je dužan da po završetku nastave obavijesti studenta o ukupnom broju bodova, koje je student ostvario realizacijom predispitnih obaveza

U okviru trajanja nastavnog procesa mogu se organizirati redovne provjere znanja u vidu pismenih i/ili usmenih testova, kolokvija ili drugih vidova ispitivanja, i to najmanje dva puta u semestru. Studenti imaju pravo pristupiti svim provjerama znanja. Prva redovna provjera znanja se, u pravilu, obavlja nakon prvih sedam odslušanih sedmica nastave, a druga nakon drugih sedam odslušanih sedmica nastave. Ove provjere znanja se mogu prihvatiti i kao kumulirani pismeni ispit ukoliko postignuti rezultat nakon obje provjere bude pozitivan, te za svaku pojedinačnu provjeru bude iznosio najmanje 60% u ukupnoj vrijednosti od 100% predviđenog i/ili traženog fonda znanja i vještina. Student koji ne ostvari ovaj rezultat ili koji želi da postigne veću ocjenu od one koju je stekao na ovaj način, ima mogućnost pristupiti završnoj provjeri znanja u redovnom roku, koji se organizira najkasnije sedam dana nakon završene 15. sedmice nastave. Organizacija i raspored ispita treba biti prihvatljiv za sve kategorije studenata (uključujući, ali se ne ograničavajući na studente sa posebnim potrebama, studente koji dolaze iz udaljenih područja, studente koji su u radnom odnosu i dr.).

Završni ispit se polaže u pismenoj, usmenoj ili praktičnoj formi, odnosno kombinacijom najviše dva od utvrđenih oblika, a polaže se, u svakom pojedinačnom slučaju, na način definisan silabusom. Ispitu može pristupiti student koji je zadovoljio sve silabusom propisane nastavne obaveze, te se blagovremeno prijavio za polaganje završnog ispita, odnosno najkasnije tri (3) sedmice prije nego što će se ispit održati, a prema objavljenom akademskom kalendaru. Rezultati pismenih ispita iz svakog ispitnog roka se čuvaju do sljedeće školske godine.

Postoje sljedeći ispitni rokovi:

1. januarsko-februarski ispitni rok
2. aprilski ispitni rok
3. junsko-julski ispitni rok
4. septembarski ispitni rok

Ispiti se održavaju, u pravilu, na fakultetima, u prostorijama navedenim u rasporedu za polaganje ispita. Student je obaveza pristupiti završnoj provjeri znanja u vrijeme i prostoriji koja je blagovremeno označena kao mjesto polaganja ispita. Prilikom polaganja ispita,

identitet studenta se utvrđuje indeksom. Javnost polaganja ispita obezbjeđuje se objavljivanjem vremena i mjesta održavanja ispita. Polaganju ispita, ukoliko je to moguće, mogu prisustvovati zainteresovani studenti. Ispitu, pored studenta i predmetnog nastavnika/saradnika obavezno mora prisustvovati najmanje još jedna osoba iz reda studenata, nastavnika ili saradnika.

Dužina trajanja pismenog dijela ispita određuje se na bazi obima nastavnog programa, s tim da ne može trajati kraće od jednog, niti duže od tri sata. Rezultati pismenog dijela završnog ispita moraju biti objavljeni najkasnije sedam dana od dana održavanja ispita. Ukoliko se završni ispit polaže samo u pismenoj formi, rezultati ispita moraju biti objavljeni najkasnije sedam dana od dana održavanja ispita. Rezultati ispita su također javni, a student ima pravo uvida u ispitnu dokumentaciju. Pismeni radovi sa ispita se čuvaju do kraja naredne akademske godine.

Student koji ne pristupi završnom ispitu iz nekog predmeta ili ne ostvari ukupan broj bodova dovoljan za pozitivnu/prolaznu ocjenu za neki predmet, može pristupiti popravnom ispitu iz datog predmeta. Popravni i dodatni popravni ispit izvode se na isti način, te nose isti broj bodova u ukupnoj strukturi bodovanja, kao i završni ispit za dati predmet. Student koji ne položi ispit u redovnom, popravnom ili dodatno popravnom terminu upisuju isti ponovo, ako je iz grupe obaveznih predmeta, a ako je iz grupe izbornih predmeta upisuju isti predmet ili odabire drugi izborni predmet da bi ostvario potrebne ECTS bodove.

Član 14. Sistem ocjenjivanja

Ocjenjivanje se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra i na završnom ispitu, na kojem se utvrđuje konačna ocjena. Konačna ocjena formira se na osnovu zbira ostvarenih bodova na aktivnostima u toku nastave, predispitnim provjerama i završnom, odnosno popravnom ispitu. Ispunjenjem predispitnih obaveza i polaganjem završnog ispita student može ostvariti najviše 100 bodova, pri čemu predispitne obaveze učestvuju sa minimalno 50 bodova. Drugim riječima, u strukturi ukupnog broja bodova najmanje 50% bodova mora biti predviđeno za aktivnosti i provjere znanja u toku semestra. Završni ispit se u strukturi ocjenjivanja može vrednovati sa najviše 50% bodova.

Konačni uspjeh studenta za određeni predmet, u određenom semestru, izražava se brojnom, opisnom ili slovnom ocjenom, kako slijedi:

- ocjena 5 (pet), opisno „ne zadovoljava“, slovno „F“,
- ocjena 6 (šest) opisno „dovoljan“, slovno „E“,
- ocjena 7 (sedam) opisno „dobar“, slovno „D“,
- ocjena 8 (osam) opisno „vrlodobar“, slovno „C“,
- ocjena 9 (devet) opisno „izvanredan“, slovno „B“, te
- ocjena 10 (deset) opisno „odličan“, slovno „A“.

Ocjene odgovaraju numeričkim pokazateljima i to prema sljedećoj ljestvici:

Ocjena	Postotak osvojenih bodova na ljestvici od 0-100	Opisna ocjena
10	95 – 100 bodova	Odličan - izuzetan uspjeh sa neznatnim greškama

9	85 – 94 boda	Izvanredan - iznad prosjeka, ali sa ponekom greškom
8	75 – 84 boda	Vrlodobar - općenito dobar rad, ali sa stanovitim greškama
7	65 – 74 boda	Dobar - solidan, ali sa značajnim nedostacima
6	54 – 64 boda	Dovoljan - zadovoljava minimalne kriterije
5	0 – 53 boda	Nezadovoljava - potreban dodatni rad za uspješno polaganje ili znatno više rada za okončanje obaveza

Ukoliko student ne ostvari potreban broj bodova u ukupnoj strukturi bodovanja, odnosno ne dobije pozitivnu/prolaznu ocjenu od šest (6) i više, smatra se da nije ostvario ECTS kredite za dati predmet. Ukoliko, pak, student ostvari ocjenu šest (6) i više, smatra se da je ostvario ECTS kredite za dati predmet.

Konačnu prolaznu ocjenu predmetni nastavnik upisuje u ispitnu prijavu i u indeks, što ovjerava svojim potpisom. Nastavnik je dužan predati ispitnu prijavu Studentskoj službi fakulteta najkasnije tri dana nakon obavljene provjere znanja, radi uvođenja u matičnu evidenciju.

Predmetni nastavnici i saradnici vode trajnu evidenciju o provedenim ispitima u spiskovima prijavljenih studenta, te putem elektronske evidencije. U evidenciju i druge isprave studenata unose se prolazne ocjene: 10, 9, 8, 7 i 6. Ocjena nedovoljan (5) neprolazna je i upisuje se samo u evidenciju, ali ne i u druge isprave studenta.

Član 15. Pravo prigovora na sistem ocjenjivanja

Student ima pravo prigovora na predispitne aktivnosti i rezultate završnih i popravnih ispita, na način i po postupku utvrđenom Pravilima o načinu polaganja ispita i ocjenjivanju studenata. Pravo je studenta da polaže ispit pred komisijom u slučajevima predviđenim Zakonom o visokom obrazovanju TK, a što je bliže uređeno čl. 108. Zakona.

D E K A N

/Dr. sc. Amir Karić, red. prof./